

УДК 347.7

Олександр ГЕРАСИМЕНКО

ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
доктор філософії в галузі права,
gerasimenkoo@krok.edu.ua,
ORCID: 0009-0001-9170-0672

Світлана ТАРАН

Сумський державний університет,
студентка III курсу спеціальності 081 “Право”
секретар суду, Роменський міськрайонний суд Сумської області
taransvitlana2005@gmail.com,
ORCID: 0009-0006-2946-170X

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МЕДІАЦІЇ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРАХ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

<https://doi.org/10.23939/law2026.50.049>

© Герасименко О., Таран С., 2026

У статті здійснено комплексний науково-теоретичний та практичний аналіз інституційних основ медіації як сучасного способу альтернативного врегулювання господарських спорів в умовах євроінтеграційного розвитку України та реформування національної правової системи відповідно до європейських стандартів. Досліджено сутність медіації як ефективного механізму забезпечення доступу до правосуддя, підвищення рівня захисту прав та законних інтересів суб’єктів господарювання, а також формування культури конструктивного врегулювання конфліктів у сфері господарських правовідносин. Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового регулювання медіації в Україні, зокрема положення Закону України “Про медіацію”, процесуального законодавства та інших нормативних актів, що визначають порядок застосування медіаційних процедур у сфері господарських спорів. Визначено основні проблеми та виклики, які супроводжують процес становлення й розвитку інституту медіації, серед яких недостатній рівень правової обізнаності учасників господарських відносин, відсутність сталої практики використання медіації, недосконалість механізмів взаємодії медіації з господарським судочинством, а також потреба у формуванні єдиних професійних та етичних стандартів діяльності медіаторів.

Особливу увагу приділено співвідношенню медіації з традиційним господарським судочинством та визначенню її ролі як ефективного позасудового механізму врегулювання конфліктів, що ґрунтується на принципах добровільності, конфіденційності, нейтральності, неупередженості та рівності сторін. Розкрито переваги медіації у сфері господарських спорів, серед яких оперативність розгляду конфліктів, зменшення фінансових і часових витрат сторін, можливість збереження ділових та партнерських відносин між суб’єктами

господарювання, а також зниження рівня конфліктності у підприємницькому середовищі. Наголошено, що ефективне впровадження медіації сприяє підвищенню довіри до механізмів захисту прав та забезпечує більш гнучкий і орієнтований на інтереси сторін підхід до вирішення спорів.

У роботі проаналізовано ключові елементи інституційної побудови медіації, зокрема питання правового статусу медіаторів, вимоги до їх професійної підготовки, сертифікації та дотримання етичних стандартів, роль професійних об'єднань медіаторів, а також механізми забезпечення якості медіаційних послуг і державного сприяння розвитку цього інституту. Окремо досліджено практику держав-членів Європейського Союзу у сфері інституціоналізації медіації та функціонування альтернативних способів вирішення спорів. На основі порівняльно-правового аналізу визначено перспективні напрями адаптації європейського досвіду в Україні з урахуванням національної правової системи, особливостей господарської юрисдикції та сучасних потреб економічного розвитку держави. Обґрунтовано, що подальший розвиток медіації у сфері господарських спорів сприятиме оптимізації навантаження на судову систему, підвищенню ефективності захисту прав суб'єктів господарювання, покращенню інвестиційного клімату та утвердженню культури мирного врегулювання спорів. Зроблено висновок про необхідність подальшого вдосконалення законодавчої бази у сфері медіації, її гармонізації з правом Європейського Союзу, зміцнення інституційної спроможності медіації та створення належних організаційно-правових умов для ефективного функціонування альтернативних механізмів вирішення господарських спорів в Україні.

Ключові слова: медіація, господарські спори, євроінтеграція, альтернативні способи вирішення спорів, господарське право, інституційний розвиток, правова система.

Постановка проблеми. В умовах активізації євроінтеграційних процесів в Україні особливої актуальності набуває питання модернізації національної системи вирішення господарських спорів відповідно до європейських стандартів правосуддя. Традиційна модель господарського судочинства, попри її важливу роль у забезпеченні захисту прав суб'єктів господарювання, характеризується переважністю, тривалістю розгляду справ та обмеженою гнучкістю процедур, що зумовлює необхідність пошуку ефективних альтернативних механізмів врегулювання спорів. Одним із таких механізмів є медіація, яка в державах Європейського Союзу набула широкого застосування як ефективний дієвий інструмент досудового та позасудового врегулювання конфліктів. Водночас в Україні процес інституціоналізації медіації у сфері господарських правовідносин перебуває на етапі становлення, що супроводжується низкою проблем, зокрема недостатньою нормативною визначеністю окремих аспектів діяльності медіаторів, відсутністю усталених інституційних механізмів забезпечення якості медіаційних послуг, а також низьким рівнем обізнаності учасників господарських відносин щодо переваг цього інституту. Крім того, актуальною залишається проблема гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу у сфері альтернативного вирішення спорів, що передбачає не лише формальне запозичення відповідних правових норм, а й створення дієвої інституційної інфраструктури медіації. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження інституційних засад медіації, їх відповідності європейським стандартам та можливостей ефективної імплементації в українську правову систему. Отже, наявність зазначених проблем зумовлює необхідність ґрунтовного наукового аналізу інституційних основ медіації у господарських спорах в умовах євроінтеграції України, що й визначає актуальність теми дослідження.

Аналіз дослідження проблеми. Проблематика медіації у сфері господарських спорів є предметом активного наукового дослідження як у вітчизняній, так і в зарубіжній правовій науці. Підвищення уваги до цього інституту зумовлене необхідністю удосконалення механізмів захисту прав суб'єктів господарювання, зниження навантаження на судову систему та гармонізації національного

законодавства з європейськими стандартами альтернативного вирішення спорів. У сучасних наукових підходах медіація розглядається як самостійний позасудовий механізм врегулювання конфліктів, заснований на принципах добровільності, конфіденційності, нейтральності медіатора, рівності сторін та орієнтації на досягнення взаємоприйняттого рішення. У вітчизняній юридичній науці суттєвий внесок у дослідження правових та інституційних засад медіації здійснили Гуменюк І. В. та Тищенко В. М. У працях зазначених авторів медіація визначається як перспективний напрям модернізації системи господарського судочинства та ефективний інструмент досудового врегулювання спорів. Науковці акцентують увагу на необхідності формування належного нормативно-правового забезпечення медіації, розвитку інституційної інфраструктури, а також інтеграції медіаційних процедур у механізм господарського процесу. Окрему увагу дослідники приділяють проблемам недостатньої правової обізнаності суб'єктів господарювання щодо переваг медіації, відсутності сталої практики її застосування та потребі у формуванні професійних стандартів діяльності медіаторів. Важливе місце у науковому аналізі займають також дослідження зарубіжних учених, присвячені європейському досвіду функціонування медіації. Зокрема, Браун та Мюллер розглядають медіацію як ефективний інструмент забезпечення доступу до правосуддя та підвищення ефективності системи альтернативного вирішення спорів у державах Європейського Союзу. У їхніх працях особлива увага приділяється ролі інституційного забезпечення медіації, професійній підготовці медіаторів, забезпеченню конфіденційності процедури та інтеграції медіації у судову практику. Дослідники наголошують, що ефективність медіації безпосередньо залежить від рівня довіри суспільства до інституту та наявності чітких механізмів державної і професійної підтримки. У науковій літературі також значна увага приділяється аналізу положень Директиви 2008/52/ЄС "Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах", яка стала основою формування сучасних європейських підходів до правового регулювання медіації. Дослідники відзначають, що імплементація європейських стандартів у національні правові системи сприяє розвитку альтернативних способів вирішення спорів, зменшенню тривалості судових процедур та формуванню культури мирного врегулювання конфліктів. Водночас, незважаючи на значний науковий інтерес до проблематики медіації, окремі питання її функціонування у сфері господарських правовідносин залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення проблеми інституційного забезпечення медіації, взаємодії медіаційних процедур із господарським судочинством, створення єдиних стандартів професійної підготовки медіаторів та адаптації європейського досвіду до особливостей національної правової системи України. Це обумовлює необхідність подальших комплексних досліджень інституційних засад медіації в умовах євроінтеграційного розвитку України.

Метою статті є комплексне наукове осмислення інституційних засад медіації у сфері вирішення господарських спорів в Україні в контексті євроінтеграційних трансформацій, а також визначення пріоритетних напрямів їх розвитку з урахуванням європейських правових підходів і стандартів.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення системно взаємопов'язаних завдань, зокрема: аналіз чинного нормативно-правового регулювання медіації та оцінку рівня його узгодженості з правом Європейського Союзу; з'ясування змісту та структури інституційної моделі медіації, включаючи визначення правового статусу медіаторів, ролі професійних об'єднань і механізмів забезпечення якості медіаційних процедур; вивчення досвіду держав-членів Європейського Союзу щодо інституціоналізації медіації, а також виявлення ключових проблем її функціонування у сфері господарських правовідносин в Україні.

Узагальнення отриманих результатів спрямоване на формування науково обґрунтованих підходів до вдосконалення національного законодавства шляхом його гармонізації з європейськими стандартами, посилення інституційної спроможності медіації та інтеграції її у систему господарського судочинства як ефективного альтернативного способу вирішення спорів.

Виклад основного матеріалу. Сучасний розвиток правової системи України відбувається в умовах активізації євроінтеграційних процесів, що безпосередньо впливає на ефективність захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання та вимагає модернізації механізмів господарського судочинства. Традиційна модель господарського процесу, попри її значущість у забезпеченні правової охорони економічних прав, характеризується низкою обмежень, серед яких слід виокремити тривалість судових процедур, перевантаженість судів, обмежену гнучкість розгляду спорів та недостатню орієнтованість на попереднє врегулювання конфліктів. В умовах таких викликів особливої актуальності набуває впровадження альтернативних способів вирішення господарських спорів, серед яких медіація виступає ефективним інструментом, що забезпечує швидке, економічно доцільне та добровільне врегулювання конфліктів, а також сприяє формуванню культури діалогу та компромісу [1; с. 186-188].

Вітчизняні дослідники, зокрема Гуменюк І. В. та Тищенко В. М., підкреслюють, що медіація як інститут альтернативного вирішення спорів в Україні перебуває на стадії становлення та потребує комплексного нормативного, інституційного та організаційного забезпечення. Закон України "Про медіацію" та відповідні положення Господарського процесуального кодексу України створили правове підґрунтя для розвитку цього інституту, проте його інституційна структура лишається недостатньо розвиненою [2]. До основних проблем належать невизначеність правового статусу медіаторів, відсутність єдиних стандартів підготовки та сертифікації, обмежена інтеграція медіації у господарський процес і недостатня поінформованість суб'єктів господарювання про переваги застосування медіації [3; с. 148]. Аналіз цих факторів дає підстави стверджувати, що розвиток медіації в Україні потребує не лише удосконалення законодавства, а й створення ефективної інституційної структури, яка включатиме систему підготовки медіаторів, професійні об'єднання та механізми контролю якості надання послуг.

Вивчення європейського досвіду свідчить, що ефективне функціонування медіації значною мірою визначається рівнем її інституціоналізації та інтеграції у систему правосуддя. Зокрема, Директива 2008/52/ЄС "Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах" визначає ключові принципи медіації, серед яких добровільність, конфіденційність, нейтральність медіатора та забезпечення виконаності медіаційних угод [4; с. 3-8]. Дослідники, як-от Браун та Мюллер, зазначають, що імплементація цих принципів у національні правові системи сприяє підвищенню ефективності альтернативного врегулювання спорів, зменшенню навантаження на суди та формуванню довіри до правових інститутів [5; с. 244].

Практика країн-членів ЄС демонструє різні моделі інтеграції медіації у господарське судочинство. У Німеччині медіація активно поєднана з судовими процедурами: судді можуть рекомендувати сторонам звернення до медіатора, а спеціально підготовлені "судді-медіатори" виконують роль фасилітаторів процесу врегулювання спору [6; с. 214]. У Франції застосовується як судова, так і позасудова медіація, причому участь сторін залишається добровільною, а держава встановлює мінімальні вимоги до діяльності медіаторів та підтримує професійні асоціації. Італія демонструє приклад обов'язкової попередньої медіації для певних категорій спорів, включаючи господарські, що суттєво зменшило навантаження на суди та скоротило строки розгляду справ. Нідерланди, навпаки, акцентують на саморегулюванні медіаторів та високих професійних стандартах, які підтримуються професійними організаціями і забезпечують широкий рівень довіри бізнес-середовища до медіації [7; с. 112-130].

Порівняльний аналіз практики країн ЄС дозволяє зробити висновок, що ефективність медіації у господарських спорах визначається рівнем її інституційного забезпечення, який охоплює чітке нормативне регулювання, професійну підготовку медіаторів, розвиток саморегулювальних організацій та інтеграцію медіації у судову практику [8; с. 143]. В Україні, незважаючи на наявність базового законодавства, медіація поки що не набрала значного поширення, що обумовлено низькою поінформованістю суб'єктів господарювання про переваги даного механізму, відсутністю єдиних стандартів діяльності медіаторів, недостатньою інтеграцією медіації у господарський процес та частково низьким рівнем довіри до альтернативних способів вирішення спорів [9; с. 138].

У контексті євроінтеграції важливо підкреслити, що гармонізація українського законодавства з правом ЄС у сфері медіації повинна поєднуватися зі створенням ефективної інституційної структури, що передбачає розвиток системи підготовки та сертифікації медіаторів, посилення ролі професійних об'єднань, стимулювання застосування медіації у господарських спорах на різних стадіях судового процесу та інтеграцію її як повноцінного альтернативного механізму вирішення спорів. Науковці, такі як Тищенко та Гуменюк, зазначають, що тільки комплексне поєднання нормативного, інституційного та організаційного забезпечення медіації може створити умови для підвищення ефективності господарського судочинства та розвитку правової культури, орієнтованої на діалог та компроміс [1; с. 78-91].

Отже, медіація у господарських спорах виступає важливим елементом модернізації правової системи України та гармонізації її до європейських стандартів. Ефективне функціонування цього інституту потребує комплексного підходу, який передбачає удосконалення нормативно-правової бази та її гармонізацію з правом ЄС, розвиток інституційної інфраструктури, включно з професійними об'єднаннями та підготовкою медіаторів, активну інтеграцію медіації у господарський процес, формування довіри до інституту та підвищення правової культури учасників господарських відносин [10; с. 178]. Реалізація цих заходів створює передумови для формування ефективного механізму альтернативного врегулювання господарських спорів, який сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України, зменшенню навантаження на судову систему та забезпеченню оперативного і гнучкого захисту прав суб'єктів господарювання.

Висновки. Проведений аналіз інституційних засад медіації у господарських спорах України дозволяє зробити низку узагальнених висновків.

По-перше, медіація виступає ефективним механізмом альтернативного вирішення конфліктів у господарських правовідносинах, здатним забезпечити оперативний, гнучкий та економічно доцільний захист прав суб'єктів господарювання. Її впровадження сприяє зменшенню навантаження на судову систему, підвищенню ефективності судового захисту та формуванню правової культури, орієнтованої на компроміс та діалог.

По-друге, вітчизняне законодавство створює базові умови для функціонування медіації, проте інституційна модель цього інституту перебуває на стадії становлення. Існують системні проблеми, пов'язані з недостатньою визначеністю правового статусу медіаторів, відсутністю єдиних стандартів їх підготовки, обмеженою інтеграцією медіації у господарський процес та низьким рівнем обізнаності суб'єктів господарювання про переваги альтернативного врегулювання спорів.

По-третє, аналіз практики держав-членів Європейського Союзу демонструє, що ефективність медіації у господарських спорах значною мірою залежить від рівня її інституційного забезпечення.

Спільними рисами успішних європейських моделей є: інтеграція медіації у судову систему, високі професійні стандарти та саморегулювання медіаторів, активна роль держави у підтримці процесу та забезпечення конфіденційності і нейтральності процедур. При цьому окремі країни, такі як Італія та Німеччина, поєднують обов'язкові та добровільні елементи медіації, що підвищує ефективність її застосування у господарських спорах, тоді як практика Нідерландів акцентує на саморегулюванні та високому рівні професійної підготовки медіаторів, що стимулює довіру сторін до процедури. По-четверте, у контексті євроінтеграції ключовим завданням України є не лише формальне наближення законодавства до норм *acquis* ЄС, але й створення комплексної інституційної системи медіації, що передбачає розвиток професійних асоціацій, стандартизовану підготовку та сертифікацію медіаторів, стимулювання застосування медіації на різних стадіях господарського процесу та активну інтеграцію медіації у судову практику.

Таким чином, запровадження ефективної системи медіації у господарських спорах сприятиме не лише підвищенню ефективності правосуддя, а й створенню прозорого та інвестиційно привабливого господарського середовища в Україні. Комплексний розвиток цього інституту дозволить сформувати сучасну правову культуру, орієнтовану на мирне врегулювання спорів, гнучкі механізми забезпечення прав та збереження довіри сторін до інституту господарського судочинства.

Подяки. Немає.

Фінансування. Дане дослідження проведено без залучення зовнішнього фінансування.

Внесок авторів: Герасименко Олександр – 50 %, Таран Світлана – 50 %. Автори підтверджують свою виключну відповідальність за цю роботу, схвалюють її до публікації та несуть відповідальність за її цілісність.

Конфлікт інтересів. Конфлікту інтересів не має.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тищенко В. М. (2022). Розвиток інституту медіації у господарських спорах України в контексті євроінтеграції. *Юридичний часопис*. № 2. С. 78–91.
2. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Гуменюк І. В. (2020). Медіація у господарських спорах: інституційні та організаційні аспекти. Київ: *Юридична думка*. 184 с.
4. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. *Official Journal of the European Union*. 2008. L 136. P. 3–8. URL: https://librarysearch.rgu.ac.uk/discovery/fulldisplay?vid=44RGU_INST:VU1&search_scope=MyInst_and_CI&tab=Everything&docid=alma991002579673804636&context=L&isFrbr=true (дата звернення: 25.04.2026).
5. Brown J. (2018). *Commercial Mediation in Europe: Theory and Practice*. London: Routledge. 248 p. URL: <https://www.studocu.com/row/document/strathmore-university/law/brown-and-marriotts-adr-principles-and-practice-4th-ed-mediation-extract-1/75437255> (дата звернення: 18.04.2026).
6. Blake S., Browne J., Sime S. *A Practical Approach to Alternative Dispute Resolution*. 5th ed. Oxford : Oxford University Press, 2018. 584 p. <https://www.cambridge.org/core/books/abs/internationalcommercialmediation/bibliography/7AEAB346593C9CDA6052085B352C3054> (дата звернення: 05.05.2026).
7. Jansen P. (2021). Institutional Frameworks for Mediation in the Netherlands. *European Journal of Law Reform*. Vol. 23, № 4. P. 112–130. URL: <https://www.boomportal.nl/catalogus?t=journal&d=LAW&oa=openAccess&o=relevancy> (дата звернення: 29.04.2026).
8. Müller F. (2020). *Mediation and European Law: Harmonisation of Dispute Resolution*. Berlin: Springer. 192 p.
9. Пономаренко Т. В. (2021). Медіація у господарських правовідносинах: теоретичні та практичні аспекти. Харків: *Право*. 156 с.
10. Долянська І.М., Долянська Я.Л. Медіація як один з ефективних способів врегулювання конфліктів в господарському судочинстві. *Legal Bulletin*. 2024. № 11. С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-11-A5> (дата звернення: 20.04.2026).

REFERENCES

1. Tyshchenko V. M. (2022). Rozvytok instytutu mediatsii u hospodarskykh sporakh Ukrainy v konteksti yevrointehratsii. [Development of the institution of mediation in economic disputes in Ukraine in the context of European integration.] *Yurydychnyi chasopys*. № 2. P. 78–91/ [in Ukrainian].
2. Pro mediatsiiu : Zakon Ukrainy vid 16.11.2021 № 1875-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (accessed: 20.04.2026).
3. Humeniuk I. V. (2020). *Mediatsiia u hospodarskykh sporakh: instytutsiini ta orhanizatsiini aspekty*. [Mediation in economic disputes: institutional and organizational aspects.] Kyiv: Yurydychna dumka. P. 184. [in Ukrainian].
4. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. *Official Journal of the European Union*. 2008. L 136. P. 3–8. Retrieved from: https://librarysearch.rgu.ac.uk/discovery/fulldisplay?vid=44RGU_INST:VU1&search_scope=MyInst_and_CI&tab=Everything&docid=alma991002579673804636&context=L&isFrbr=true (accessed: 25.04.2026).
5. Brown J. (2018). *Commercial Mediation in Europe: Theory and Practice*. London: Routledge. P. 248 Retrieved from: <https://www.studocu.com/row/document/strathmore-university/law/brown-and-marriotts-adr-principles-and-practice-4th-ed-mediation-extract-1/75437255> [in English] (accessed: 18.04.2026).
6. Blake S., Browne J., Sime S. (2018). *A Practical Approach to Alternative Dispute Resolution*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press. P. 584 Retrieved from: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/internationalcommercialmediation/bibliography/7AEAB346593C9CDA6052085B352C3054> [in English] (accessed: 05.05.2026).

7. Jansen P. (2021). Institutional Frameworks for Mediation in the Netherlands. *European Journal of Law Reform*. Vol. 23, № 4. P. 112–130. Retrieved from: <https://www.boomportaal.nl/catalogus?t=journal&d=LAW&oa=openAccess&o=relevancy> [in English] (accessed: 29.04.2026).
8. Müller F. (2020). *Mediation and European Law: Harmonisation of Dispute Resolution*. Berlin: Springer. P. 192 [in English]
9. Ponomarenko T. V. (2021). *Mediatsiia u hospodarskykh pravovidnosynakh: teoretychni ta praktychni aspekty*. [Mediation in commercial legal relations: theoretical and practical aspects] Kharkiv: Pravo. P. 156. [in Ukrainian].
10. Dolianovska I.M., Dolianivska Ya.L. Mediatsiia yak odyn z efektyvnykh sposobiv vrehuliuvannia konfliktiv v hospodarskomu sudochynstvi. [Mediation as one of the effective ways to resolve conflicts in commercial litigation] *Legal Bulletin*. 2024. No 11. P. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-11-A5> [in Ukrainian]. (accessed: 20.04.2026).

Oleksandr GERASYMENKO

“KROK” University, Associate Professor of the
Department of State and Legal Disciplines

Ph.D. in Law

gerasimenkoo@krok.edu.ua,
ORCID: 0009-0001-9170-0672

Svitlana TARAN

Sumy State University,

Third-year student of specialty 081 “Law”

secretary court of the Romny city district court of Sumy region,

taransvitlana2005@gmail.com,

ORCID: 0009-0006-2946-170X

**INSTITUTIONAL PRINCIPLES OF MEDIATION
IN ECONOMIC DISPUTES IN THE CONTEXT
OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES**

The article provides a comprehensive scientific, theoretical and practical analysis of the institutional foundations of mediation as a modern method of alternative settlement of economic disputes in the context of Ukraine's European integration development and reform of the national legal system in accordance with European standards. The essence of mediation as an effective mechanism for ensuring access to justice, increasing the level of protection of the rights and legitimate interests of business entities, as well as the formation of a culture of constructive conflict resolution in the field of economic legal relations is investigated. The current state of regulatory and legal regulation of mediation in Ukraine is analyzed, in particular the provisions of the Law of Ukraine "On Mediation", procedural legislation and other regulatory acts that determine the procedure for applying mediation procedures in the field of economic disputes. The main problems and challenges that accompany the process of formation and development of the institution of mediation are identified, including the insufficient level of legal awareness of participants in economic relations, the lack of consistent practice of using mediation, the imperfection of mechanisms for interaction between mediation and economic justice, as well as the need to form unified professional and ethical standards for the activities of mediators.

Particular attention is paid to the correlation of mediation with traditional economic justice and the definition of its role as an effective extrajudicial mechanism for conflict resolution, based on the principles of voluntariness, confidentiality, neutrality, impartiality and equality of the parties. The advantages of mediation in the field of economic disputes are revealed, including the efficiency of conflict resolution, reduction of financial and time costs of the parties, the possibility of maintaining business and partnership relations between business entities, as well as reducing the level of conflict in the business environment. It is

emphasized that the effective implementation of mediation contributes to increasing trust in the mechanisms for protecting rights and provides a more flexible and interest-oriented approach to resolving disputes.

The paper analyzes the key elements of the institutional structure of mediation, in particular the issues of the legal status of mediators, requirements for their professional training, certification and compliance with ethical standards, the role of professional associations of mediators, as well as mechanisms for ensuring the quality of mediation services and state support for the development of this institution. The practice of the European Union member states in the field of institutionalization of mediation and the functioning of alternative dispute resolution methods is separately studied. On the basis of comparative legal analysis, promising areas for adapting European experience in Ukraine are identified, taking into account the national legal system, the peculiarities of economic jurisdiction and the modern needs of the state's economic development. It is substantiated that the further development of mediation in the field of economic disputes will contribute to the optimization of the burden on the judicial system, increasing the effectiveness of the protection of the rights of business entities, improving the investment climate and establishing a culture of peaceful dispute resolution. The conclusion is made about the need to further improve the legislative framework in the field of mediation, its harmonization with the law of the European Union, strengthening the institutional capacity of mediation and creating appropriate organizational and legal conditions for the effective functioning of alternative mechanisms for resolving economic disputes in Ukraine.

Keywords: mediation, economic disputes, European integration, alternative dispute resolution methods, commercial law, institutional development, legal system.

Дата першого надходження статті до видання: 20.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.06.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.06.2026